

Repertoriumnummer 2017/6764
Datum van uitspraak 11 oktober 2017
Rolnummer 2015/AR/164

Uitgifte

Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
op € BUR	op € BUR	op € BUR

Niet aan te bieden aan de
ontvanger

Hof van beroep Gent

Arrest

twaalvende bis kamer

Aangeboden op 13 OKT. 2017
Niet te registreren

Anja WILLEMS Ea. inspecteur a.i.

COVER 01-00000952431-0001-0018-01-01-1

2015/AR/164 - In de zaak van:

L. R. G.
wonende te [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] ingeschreven met KBO-nummer [REDACTED],
appellant,
hebbende als raadsman mr. BRABANT Peter, advocaat te 9600 RONSE, Fostierlaan 36

tegen

C. V.
wonende te [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] ingeschreven met KBO-nummer [REDACTED],
geïntimeerde,
hebbende als raadsman mr. VAN GANSBEKE Karel, advocaat te 9620 ZOTTEGEM,
Godveerdegemstraat 101

wijst het hof het volgend arrest:

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van dit hof op 20 januari 2015, heeft G. L. R. (hierna "L. R." genoemd) hoger beroep ingesteld tegen het vonnis dat op 2 december 2014 tussen partijen op tegenspraak gewezen werd door de rechtbank van koophandel Gent, afdeling Oudenaarde, zesde kamer.

De partijen werden gehoord in openbare terechtzitting in hun middelen. Het hof heeft kennis genomen van hun conclusies en heeft de door hen neergelegde stukken ingezien. Zij hebben bij monde van hun raadsman verklaard ermee in te stemmen dat alle conclusies tot het debat behoren, ook indien zij werden neergelegd na het verstrijken van de conclusietermijnen. Er zijn geen regels van openbare orde die zich daartegen verzetten.

I. Antecedenten

1. De vordering van V. C. (hierna "C." genoemd), die ingeleid werd met dagvaarding van 5 februari 2014, strekte ertoe L. R. te horen veroordelen tot terugbetaling van een opleidingsvergoeding van 6.700,00 EUR + 21% btw, de huurgelden van december 2011 tot en met augustus 2013 voor een som van 2.100,00 EUR + 21% btw en de commissie van 25% die werd afgegeven voor een som van 1.233,75 EUR, dit alles te vermeerderen met de intresten vanaf de datum van ingebrekestelling, zijnde 13 oktober 2013, en de gerechtskosten, waaronder 1.210,00 EUR rechtsplegingsvergoeding.

Deze vordering vond haar oorsprong in een *aannemingsovereenkomst* die op 22 november 2011 tussen partijen werd gesloten en waarbij C. belast werd met het plaatsen van tattoos en piercings *“en alle diensten, in de ruimste betekenis van het woord”*. De prestaties dienden uitgevoerd te worden bij L. R., die een tatoeëerder is, op de door C. vastgestelde tijdstippen. L. R. moest één keer per maand les geven, die erin bestond aan C. de techniek aan te leren om een correcte tattoo te plaatsen. Zij diende zich aan te passen aan de huisregels van de *tattoo kunst* en had een eigen afsprakenagenda, waarin L. R. inzage had en die hij kon aanpassen. Zij zou een eigen databank aanleggen van foto's, tekeningen, e.a., waartoe L. R. toegang zou hebben. Zij mocht haar prestaties aanrekenen aan de klanten mits toekenning van 25% commissie aan L. R., maandelijks door hem te factureren. C. betaalde een eenmalige vergoeding van 6.700,00 EUR, exclusief btw, aan L. R. voor de gegeven opleiding. Bovendien moest zij 100,00 EUR per maand betalen voor het gebruik van de lokalen, het materiaal en de investeringsgoederen van L. R.

C. verbond zich ertoe zich te onthouden van oneerlijke concurrentie ten opzichte van L. R. Zij mocht tijdens de looptijd van de overeenkomst en gedurende 3 jaar na de ontbinding ervan de activiteiten die het voorwerp waren van de overeenkomst niet uitoefenen in eigen naam of onder de vorm van een vennootschap of van een aannemingscontract binnen een straal van 30 kilometer van het vestigingsadres van L. R., behoudens schriftelijk akkoord tussen de partijen. Indien zij dit verbod niet naleefde, was C. een schadevergoeding van 36.000,00 EUR verschuldigd aan L. R. De overeenkomst ging in op 10 oktober 2011 en liep over een periode van 36 maanden om te eindigen op 9 oktober 2014. Bij vroegtijdige beëindiging van deze overeenkomst door L. R. diende de opleidingsvergoeding voor zoveel 36ste van de nog niet aangevangen maanden van de overeenkomst aan C. te worden terugbetaald. Bovendien moest de beëindiging van de overeenkomst door de opdrachtgever gemotiveerd worden. Bij vroegtijdige beëindiging van de overeenkomst door C. was zij een schadevergoeding van 12.000,00 EUR verschuldigd aan L. R.

C. verweet L. R. dat hij in gebreke bleef opleiding te geven. Zij stelde dat zij bovendien in werkelijkheid niet 25% van de opbrengst van haar activiteiten aan L. R. diende te geven, maar 50%. Zij zette uiteen dat L. R. vanaf mei 2013 een nieuw vergoedingssysteem voorstelde, dat nog gunstiger was voor hem. Indien zij het niet zou aanvaarden, dan zou zij enkel nog eigen klanten mogen bedienen. Zij verklaarde dat haar de deur van de shop gewezen werd, toen zij daarover wenste te discussiëren. Zij ontkende dat zij zelf de overeenkomst verbroken had.

C. stelde dat de overeenkomst tussen partijen een commerciële samenwerkingsovereenkomst was die onder het toepassingsgebied viel van de wet betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten. Zij stelde dat L. R. nagelaten had het ontwerp van overeenkomst voor te leggen minstens één maand voor het sluiten ervan conform artikel 3 van de voormelde wet. Zij besloot tot de nietigheid van de artikelen 6 en 8 van overeenkomst op grond van artikel 5 van deze wet en

stelde dat L. R. gehouden was tot terugbetaling van de opleidingsvergoeding van 6.700,00 EUR + btw, van de huurgelden die zij betaald had van december 2011 tot en met augustus 2013 en van de commissies die waren afgestaan voor het zetten van de tattoos.

C. achtte de tegenvordering van L. R. strekkende tot het bekomen van een vergoeding van 12.000,00 EUR wegens voortijdige beëindiging van de overeenkomst ongegrond. Zij stelde dat L. R. ten onrechte poogde de oorzaak van de verbreking ten hare laste te leggen en wees op de nietigheid van het betreffende beding wegens gebrek aan informatie bij het aangaan van de overeenkomst.

2. L. R. besloot tot de ontvankelijkheid, doch ongegrondheid, van de hoofdvordering van C. Hij vorderde bij wijze van tegenvordering de veroordeling van C. tot betaling van 12.297,50 EUR en tot de kosten van het geding, begroot op 1.210,00 EUR rechtsplegingsvergoeding.

L. R. stelde dat hij zijn verbintenissen stipt had nageleefd, doch dat C. eenzijdig een einde had gesteld aan de overeenkomst. Hij wees erop dat zij, in strijd met de bepalingen van de overeenkomst, klanten ontving bij haar thuis. Hij wierp op dat C. niet aantoonde dat hij zijn precontractuele informatieplicht zou geschonden hebben. Hij voegde eraan toe dat, indien sommige bepalingen van de overeenkomst nietig zouden zijn, dit niet belette dat C. een opleiding heeft genoten, eigen cliënteel mocht ontvangen en prestaties mocht leveren voor zijn klanten, zodat hij hoe dan ook recht had op een vergoeding. Hij stelde vast dat C. van het concurrentiebeding af wilde zijn en maakte voorbehoud om daarvoor schadevergoeding te vorderen.

L. R. stelde dat afgesproken was dat de commissie op zijn eigen klanten 50% beliep en deze op klanten van C. 25%. Hij betoogde dat C. plots een afwijkende financiële regeling wilde, waarop zij de overeenkomst eenzijdig beëindigde, zodat hij op grond van artikel 11, derde alinea van de overeenkomst, recht had op een forfaitaire schadevergoeding van 12.000,00 EUR.

Bovendien vorderde L. R. nog een commissie van 177,50 EUR voor de maand mei 2013 en een som van 120,00 EUR voor onvreemde boeken.

3. De eerste rechter verklaarde de vordering van C. ontvankelijk en in de volgende mate gegrond. Hij verklaarde de artikelen 6, 7 en 8 van de overeenkomst van 22 november 2011 nietig. Hij veroordeelde L. R. tot betaling aan C. van 4.312,31 EUR, te vermeerderen met de gemeenrechtelijke wettelijke intresten van 26 september 2013 tot de datum van algehele betaling.

Hij verklaarde de tegeneis ontvankelijk en ongegrond in de mate dat hij strekte tot de veroordeling van C. [REDACTED] om 12.000,00 EUR te betalen. Hij verklaarde deze tegenvordering gegrond in zover hij strekte tot betaling van 177,50 EUR commissie voor de maand mei 2013. De tegeneis strekkende tot betaling van 120,00 EUR verklaarde hij zonder voorwerp.

Hij veroordeelde L. R. [REDACTED] tot vier vijfden en C. [REDACTED] tot een vijfde van de gerechtskosten, begroot in hoofde van C. [REDACTED] op 324,32 EUR dagvaarding en 1.210,00 EUR rechtsplegingsvergoeding en in hoofde van L. R. [REDACTED] op 1.210,00 EUR rechtsplegingsvergoeding.

De eerste rechter overwoog dat artikel 2 van de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingscontracten van toepassing was op de overeenkomst, die onder meer inhield dat L. R. [REDACTED] aan Ceuterick de techniek zou aanleren om een correcte tattoo te plaatsen. Hij merkte op dat L. R. [REDACTED] de toepasselijkheid van deze wet trouwens niet betwistte.

Hij stelde vast dat, bij gebrek aan enige indicatie dat de in artikel 3 en artikel 4 §1,1° van de wet bedoelde informatie werd verschaft en gelet op de gedeeltelijke uitvoering van de overeenkomst vóór de ondertekening ervan door het opmaken van twee facturen en het betalen van een voorschot, C. [REDACTED] voldeed aan de op haar rustende bewijslast op grond van deze wet.

Aangezien L. R. [REDACTED] geen afzonderlijk document had overgemaakt in de zin van deze wet, verklaarde de eerste rechter de artikelen 6, 7 en 8 van de overeenkomst nietig. (Het hof merkt op dat C. [REDACTED] alleen de nietigverklaring van de artikelen 6 en 8 had gevorderd). Gelet op deze nietigheid dienden de partijen volgens de eerste rechter elkaar wederzijds terug te geven wat zij gepresteerd hadden in uitvoering van deze bepalingen. Hij overwoog dat de prestaties die werden geleverd, de opleiding die werd gegeven en het gebruik van de goederen niet konden worden gerestitueerd zodat de tegenprestaties die daaraan verbonden waren evenmin dienden teruggegeven te worden. Hij stelde dat deze prestaties elkaar in evenwicht hielden.

De eerste rechter vervolgde dat L. R. [REDACTED] gedurende 36 maanden één keer per maand opleiding diende te geven en dat hij dit deed tot einde mei 2013, zodat hij gehouden was de vergoeding voor de niet gepresteerde opleidingen vanaf juni 2013 tot oktober 2014 of zeventien maanden terug te geven. Deze vergoeding werd vastgesteld op 17/36ste van 6.700,0 EUR of 3.163,89 EUR exclusief, hetzij 3.828,31 EUR inclusief btw.

Verder stelde de eerste rechter dat C. [REDACTED] vergoedingen betaald had tot en met september 2013, terwijl er geen prestaties meer werden geleverd door haar in de *tattooshop* van L. R. [REDACTED] vanaf juni 2013. Hij stelde dat de vergoedingen die vanaf juni 2013 waren betaald, namelijk 121,00 EUR, inclusief btw per maand of 484,00 EUR dienden te worden terugbetaald. De commissie van 25% op de prestaties die door C. [REDACTED] werden

geleverd, achtte de eerste rechter niet voor teruggave vatbaar, gelet op het feit dat zij samenhangen met de prestaties die door C. v. v. werden geleverd en die evenmin konden worden teruggegeven. Hij stelde dat de wederkerigheid van de prestaties nog bestond tot eind mei 2013.

De eerste rechter overwoog dat de teruggave van de bedragen een geldsomverbintenis uitmaakte die eerst na ingebrekestelling intrest kon genereren. Hij stelde vast dat L. R. in gebreke werd gesteld bij brief d.d. 26 september 2013 van de raadsman van C. v. v.

In verband met de tegeneis oordeelde de eerste rechter dat de vordering tot betaling van een schadevergoeding wegens vroegtijdige verbreking van de overeenkomst in toepassing van artikel 11 van de overeenkomst moest worden afgewezen als ongegrond, aangezien dit artikel betrekking had op de duurtijd van de overeenkomst en de voorwaarden voor opzeg en beëindiging en deze bepaling dienden hernomen te zijn in een afzonderlijk document, dat niet was overgemaakt.

De vordering tot betaling van 177,50 EUR commissie voor de maand mei 2013 achtte de eerste rechter wel verschuldigd, aangezien C. v. v. voor de geleverde prestaties, waarvoor zij vergoeding ontvangen had, gebruik gemaakt had van de goederen van L. R. en dit genot niet kon worden gerestitueerd.

Ten slotte wees de eerste rechter de vordering van 120,00 EUR vergoeding voor boeken die C. v. v. zou hebben meegenomen af, nu bleek dat dit bedrag reeds betaald was en deze vordering derhalve zonder voorwerp was.

4. L. R. vordert dat het hof het bestreden vonnis teniet doet en, opnieuw recht sprekend, C. v. v. veroordeelt tot betaling aan hem van 12.297,50 EUR, meer intrest vanaf 4 april 2014 aan de wettelijke intrestvoet. Hij besluit tot de ongegrondheid van de door C. v. v. in hoger beroep gestelde vordering en vordert haar veroordeling tot betaling van de kosten van het geding, begroot op 1.210,00 EUR rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, 210,00 EUR rolrecht hoger beroep en 1.320,00 EUR rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep.

L. R. betwist dat hij zijn contractuele informatieplicht zou hebben geschonden. Hij stelt dat C. v. v. dit niet bewijst. Hij verklaart voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst een ontwerp daarvan te hebben meegedeeld. Hij wijst erop dat C. v. v. de overeenkomst vrijwillig heeft uitgevoerd en merkt op dat zij zich pas nadat zij zelf de overeenkomst eenzijdig heeft beëindigd, ten onrechte beroepen heeft op de precontractuele informatieplicht.

Hij stelt dat de overeenkomst een opleiding tot voorwerp had en geen commerciële samenwerkingsovereenkomst was in de zin van de wet van 19 december 2005. Hij betoogt dat C. v. v. de nietigverklaring niet kon vorderen van de overeenkomst of van bepalingen

ervan en dat de eerste rechter niet in die zin mocht oordelen. Hij wijst erop dat C. niet binnen twee jaar na het sluiten van de overeenkomst de nietigheid ervan had ingeroepen, aangezien zij dit pas voor het eerst deed met haar dagvaarding van 5 februari 2014. In ondergeschikte orde herneemt L. R. de argumentatie die hij formuleerde voor de eerste rechter. Hij benadrukt dat hij voldoende opleiding heeft gegeven aan C. en verklaart zich bereid persoonlijk te verschijnen of het getuigenbewijs te leveren, waarbij hij vraagt dat F. B. (met wie hij een gelijkaardige overeenkomst had gesloten) en T. D. V. (een klant die C. bij haar thuis zou ontvangen hebben) als getuigen zouden worden opgeroepen. L. R. herneemt zijn oorspronkelijke tegenvordering volledig.

5. C. besluit tot de ongegrondheid van het hoger beroep. Zij stelt incidenteel beroep in. Zij vordert dat de nietigheid op grond van artikel 5, lid 2 van de wet betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten wordt uitgebreid tot het artikel 10 (niet-concurrentiebeding) van de tussen partijen afgesloten overeenkomst. Zij vordert de veroordeling van L. R. tot terugbetaling van de opleidingsvergoeding van 6.327,77 EUR + 21% btw, van de huurgelden van juni 2013 tot en met augustus 2013, namelijk 300,00 EUR + 21% btw en van de commissie van 25% ten bedrage van 1.233,75 EUR, dit alles te vermeerderen met de intresten vanaf 26 september 2013 en de gerechtskosten, begroot op 324,32 EUR dagvaarding, 210,00 EUR rolrecht, 1.320,00 EUR rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg en 1.320,00 EUR rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep.

C. acht de wet inzake de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten wel degelijk van toepassing op de samenwerking tussen partijen. Zij stelt dat de overeenkomst een overdracht van knowhow betrof, waarvoor zij een vergoeding betaalde, evenals een commerciële bijstand vanwege L. R. aan haar, waarbij onder gemeenschappelijke naam werd gewerkt.

Zij stelt dat de nietigverklaring op grond van artikel 5.2. van de wet niet aan de tijdsbeperking van twee jaar onderworpen is, zoals het geval is met artikel 5.1.

Zij betoogt dat de bepaling, waarbij aan L. R. een schadevergoeding toekomt van 12.000,00 EUR bij vroegtijdige beëindiging van de overeenkomst, een clause is die valt onder artikel 4 §1,1^of en g van de voormelde wet en dat de sanctie van artikel 5.2 daarop van toepassing is, zodat deze clause nietig is. Zij stelt in ondergeschikte orde dat deze bepaling zo goed als onleesbaar is en dat de erin opgenomen sanctie niet kan toegepast worden of minstens moet gematigd worden.

C. meent dat de commissie voor de maand mei 2013 niet verschuldigd is omdat aan de voorwaarde van wederkerigheid niet voldaan is. De vordering tot vergoeding van de boeken is volgens haar zonder voorwerp, aangezien blijkt dat ze betaald werd.

Zij breidt haar vordering tot nietigverklaring uit tot artikel 10 van de overeenkomst in verband met het concurrentieverbod.

C. stelt dat L. R. slechts gedurende twee maanden opleiding gegeven heeft, zodat zij aanspraak kan maken op terugbetaling van 34/36ste van 6.700,00 EUR, exclusief btw, namelijk 6.327,77 EUR, exclusief btw of 7.656,61 EUR, inclusief btw.

Wat de huurvergoeding betreft, verklaart C. de overwegingen van de eerste rechter bij te treden.

In verband met de commissies stelt C. dat zij prestaties leverde tot 23 mei 2013, doch dat de wederkerigheid niet voorhanden was. Zij vordert ter zake over de periode van augustus 2012 tot en met mei 2013 de som van 1.233,75 EUR, inclusief btw.

II. Beoordeling

1. Er ligt geen exploit van betekening voor van het bestreden vonnis. De partijen hebben bij monde van hun raadsman verklaard dat het niet betekend werd. Het hoger beroep van L. R. is ontvankelijk. Hetzelfde geldt voor het incidenteel beroep van C.

In de mate dat C. in hoger beroep ook de nietigverklaring vordert van artikel 10 van de overeenkomst, breidt zij haar vordering uit. Zij vordert bovendien thans intresten vanaf 26 september 2013 – in plaats van vanaf 13 oktober 2013 - op de hoofdsommen. Ook L. R. breidt zijn vordering uit in hoger beroep door op de hoofdsom van zijn tegenvorderingen intresten te vorderen vanaf 4 april 2014. Deze eisuitbreidingen zijn ontvankelijk.

2. Het geschil vindt zijn oorsprong in de “aannemingsovereenkomst” die partijen sloten op 22 november 2011 en waarvan het voorwerp hoger (onder I.1.) werd omschreven.

Uit een e-mailbericht van 10 mei 2012 blijkt dat L. R. er bij C. en twee andere personen, waarmee hij een gelijkaardige overeenkomst had afgesloten, op aangedrongen had dat zij meer discipline en inzet zouden vertonen bij de uitvoering ervan.

Met een aangetekende brief van 28 januari 2013 stelde L. R. C. in gebreke wegens het niet tijdig betalen van facturen voor “investering goederen en gebruik locatie”.

In een bericht van 1 mei 2013 liet L. R. aan Ceuterick weten dat de prijs anders zou gerekend worden bij het plaatsen van tattoos. Hij zou bepalen hoeveel aan hem toekwam (bv. voor een tattoo op de pols 40,00 EUR, op de arm 100,00 EUR, enz..). Het verschil tussen deze bedragen en wat C. vroeg – en dit bepaalde zij zelf – was voor haar. Hij drong er ook op aan dat C. zelf een machine zou aanschaffen. Als C. niet akkoord ging

met het voorstel, dan zou C. enkel nog eigen klanten kunnen bedienen en niet meer deze van L. R.

In een bericht van 28 mei 2013 verwees C. naar "het gesprek van zaterdag" (25 mei 2013). Zij verklaarde erg geschrokken te zijn van het feit dat L. R. de overeenkomst had stopgezet. Zij verklaarde er nog steeds van overtuigd te zijn dat de samenwerking op constructieve manier kon worden verder gezet.

Op 20 juni 2013 vroeg L. R. om mededeling van de afrekening voor de maand mei. Hij verklaarde ook te wachten op een voorstel in verband met "het verdere verloop in U opleiding". In een aangetekende brief van dezelfde dag verwees L. R. naar een gesprek van 8 juni 2013. Hij stelde dat bij die gelegenheid was overeengekomen dat C. een voorstel zou doen en de afrekening voor mei zou overmaken. Hij stelde vast dat dit nog niet gebeurd was. Hij vroeg haar om nog een aantal boeken, die zij in haar bezit had, terug te brengen.

Nadat hij in een bericht van 4 juli 2013 had laten weten dat een en ander nog steeds niet in orde was, herhaalde L. R. dit in een brief van 5 juli 2013, waarin hij bovendien vaststelde dat de factuur d.d. 1 juni 2013 met vervaldag 20 juni 2013 voor de investeringsgoederen en het gebruik van de locatie nog niet betaald was. Hij stelde dat hij C. pas terug in de zaak verwachtte als dit in orde was.

In een brief d.d. 16 juli 2013 van zijn raadsman aan C. stelde L. R. dat zij de overeenkomst niet naleefde. Hij wees erop dat zij, indien zij de overeenkomst wenste te verbreken, de contractueel voorziene schadeloosstelling zou verschuldigd zijn. Hij stelde haar in gebreke om de huur van juni en juli 2013, samen 242,00 EUR, binnen vijf dagen te betalen. Bovendien maande hij haar aan om de boeken, die zij meegenomen had uit zijn handelszaak, terug te brengen en de afrekening van haar prestaties voor mei te bezorgen. Op 16 augustus 2013 volgde een brief met dezelfde inhoud, met dien verstande dat het bedrag van de achterstallige huur ondertussen was opgelopen tot 363,00 EUR.

In een brief d.d. 15 september 2013 van zijn raadsman stelde L. R. vast dat de huur tot en met juli 2013 op de valreep betaald was. Hij maande C. aan om binnen tien dagen 1.342,00 EUR te betalen, namelijk de huur voor augustus en september 2013 (242,00 EUR), de commissie voor mei 2013 (de helft van 1.960,00 EUR of 980,00 EUR) en een forfaitair bedrag van 120,00 EUR voor meegenomen boeken.

Met een brief d.d. 26 september 2013 van haar raadsman betwistte C. 980,00 EUR commissie verschuldigd te zijn. Zij stelde dat zij een omzet gerealiseerd had van 1.375,00 EUR en dat zij 510,00 EUR betaald had, zodat zij nog slechts 177,50 EUR verschuldigd bleef. Zij verklaarde niet akkoord te zijn gegaan met de eenzijdige eis, die L. R. einde mei had geformuleerd, waardoor zij geen vergoeding meer zou krijgen voor het zetten van tattoos en de commissie van L. R. 100% zou bedragen. Zij stelde vast dat besprekingen daarover geen

resultaat hadden gehad. Zij wees erop dat zij verder de huur had betaald, alhoewel zij niet meer welkom was in de shop van L. R. Zij verweet L. R. dat hij in gebreke bleef zijn verbintenis uit de overeenkomst uit te voeren om haar opleiding te geven, waarvoor zij 6.700,00 EUR + btw had betaald. Zij stelde dat een commissie van 25% was overeengekomen voor L. R., doch dat zij na enkele maanden reeds opgetrokken was tot 50% en L. R. uiteindelijk 100% eiste, waarbij zij nog enkel de eigen klanten mocht bedienen. C. achtte de overeenkomst verbroken lastens L. R. Zij verzocht om terugbetaling van de huur vanaf mei 2013 tot en met september 2013, zijnde 400,00 EUR + btw en van de opleidingsvergoeding vanaf juni 2013 of 3.350,00 EUR, exclusief btw, onder inhouding van het bedrag van 177,50 EUR nog toekomstige commissie.

L. R. antwoordde met een brief d.d. 4 december 2003 van zijn raadsman. Hij ontkende dat er een eenzijdige eis was voor een commissie van 100%. Hij wees erop dat C. geregeld te laat betaalde. Hij ontkende dat de opleiding niet afdoende was en stelde vast dat deze bewering pas voor het eerst geformuleerd werd in november 2013. Hij stelde dat C. koppig was, traag werkte maar talent had en uiteindelijk een correct resultaat bereikte. Hij verweet haar dat zij de hygiëneregels niet volgde. Hij handhaafde zijn aanspraken.

3. Het is de stelling van C. dat de overeenkomst tussen partijen onderworpen was aan de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingscontracten. Deze wet werd opgeheven bij artikel 4,2° van de wet van 4 april 2014, en met ingang van 31 mei 2014 vervangen door de bepalingen van titel 2 van Boek X van het wetboek van economisch recht, met dien verstande dat de nieuwe bepalingen niet van toepassing zijn op commerciële samenwerkingsovereenkomsten, die liepen op het ogenblik van de inwerkingtreding, behalve artikel X.29 (met betrekking tot de verplichtingen in geval van hernieuwing van een overeenkomst) dat van toepassing is vanaf de inwerkingtreding. De litigieuze overeenkomst van 22 november 2011 moet getoetst worden aan de wet van 19 december 2005.

3.1. De wet was van toepassing op commerciële samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen twee personen, die elk in eigen naam en voor eigen rekening werken, waarbij de ene persoon het recht verleent aan de andere, die daarvoor een vergoeding van welke aard dan ook, rechtstreeks of onrechtstreeks betaalt, om bij de verkoop van producten of de verstrekking van diensten een commerciële formule te gebruiken onder één of meerdere van de volgende vormen: een gemeenschappelijk uithangbord, een gemeenschappelijke handelsnaam, een overdracht van knowhow of een commerciële of technische bijstand (artikel 2 van de wet precontractuele informatie).

3.2. Voor het eerst in hoger beroep betwist L. R. de toepasselijkheid van de wet van 19 december 2005 op de litigieuze overeenkomst tussen partijen. Hij stelt dat er geen sprake was van commerciële samenwerking, dat C. geen professionele partner was en dat de overeenkomst haar opleiding tot voorwerp had.

3.3. Het voorwerp van de overeenkomst was volgens het artikel 1 van de overeenkomst: *“Het plaatsen van tattoo’s en piercings en alle diensten in de ruimste zin van het woord.”* In artikel 2 werd daaraan toegevoegd dat C. zelf besliste over de aanpak van de opdracht en dat de prestaties dienden geleverd te worden volgens de regels van de kunst en moesten beantwoorden aan de hoogste professionele maatstaven. Verder werd bepaald dat L. R. ervan uitging dat C. voorkennis had van tekenen of schilderkunst, zodat hij haar geen teken- of schilderles moest geven (artikel 3 van de overeenkomst). Artikel 5 bepaalde dat C. zich in regel moest stellen met alle wettelijke verbintenissen, eigen aan het statuut van zelfstandige.

Uit de verdere bedingen van de overeenkomst blijkt dat C. de prestaties kon leveren op de zetel van L. R. (artikel 4§1), dat zij zou werken volgens de huisregels van de *tattoo kunst* (artikel 4§3), dat zij een agenda met eigen afspraken zou hebben en een eigen databank zou aanleggen van foto’s en tekeningen van de door haar geplaatste tattoos (artikel 4 §5), dat zij aansprakelijk was voor de door haar uitgevoerde opdrachten (artikel 4 §10), dat zij zelf de prestaties zou aanrekenen aan de klant en dan een commissie zou betalen aan L. R. (artikel 6).

Dat zij (verder) opgeleid zou worden in de kunst van het tatoeëren was slechts één aspect van deze overeenkomst. In artikel 4 §3 van de overeenkomst is met name bedongen dat L. R. minimum 1 keer per maand les diende te geven aan C.

Uit het geheel van deze bepalingen blijkt dat dit wel degelijk een commerciële overeenkomst betreft, waarbij C. als zelfstandige in de tattooshop van L. R. mocht werken, waarbij zij voor eigen rekening – mits het afdragen van een commissie – eigen klanten en klanten van L. R. mocht tatoeëren en waarbij zij in het kader van deze overeenkomst een opleiding kon volgen bij L. R. in de kunst van het tatoeëren.

Deze overeenkomst voldoet aan de toepassingsvoorwaarden, bepaald in artikel 2 van de wet van 19 december 2005. C. mocht bij de verstrekking van haar diensten een commerciële formule gebruiken. Doordat zij haar praktijk kon uitoefenen in de tattooshop van L. R., die gekend was onder de handelsnaam *“Art”*, kon zij daarvan gebruik maken om eigen klanten aan te trekken. Met de opleiding die L. R. haar gaf werd knowhow overgedragen en voor het uitvoeren van de tattoos kon zij over technische bijstand beschikken van L. R., die haar materiaal en investeringsgoederen ter beschikking stelde.

4. De wet betreffende de precontractuele informatie verplichtte “de persoon die het recht verleent”, aan de andere persoon minstens één maand vóór het sluiten van de overeenkomst, het ontwerp van overeenkomst over te maken, evenals een document, dat de gegevens bevat, vermeld in artikel 4 van de wet. Het ontwerp van overeenkomst en het afzonderlijk document dienden schriftelijk of op een voor de persoon die het recht verkrijgt, duurzame en toegankelijke drager ter beschikking te worden gesteld. Er mocht geen enkele verbintenis worden aangegaan en er mocht geen enkele vergoeding, bedrag of waarborg worden gevraagd of betaald vóór het verstrijken van de termijn van een maand volgend op de afgifte van het in dit artikel beoogde document (artikel 3 van de wet precontractuele informatie).

Het afzonderlijk document, waarvan sprake in artikel 3, diende twee delen te bevatten, namelijk belangrijke contractuele bepalingen en gegevens voor de correcte beoordeling van de commerciële samenwerkingsovereenkomst. Met betrekking tot elk van deze delen wordt in artikel 4 van de wet een opsomming gegeven (artikel 4 §1,1° a) tot en met i) en artikel 4 §1,2° a) tot en met k)).

5. C. [REDACTED] betwist dat haar minstens een maand op voorhand een ontwerp van overeenkomst en een afzonderlijk document werden meegedeeld.

L. R. [REDACTED] houdt voor dat voorafgaandelijk aan de ondertekening van het contract een ontwerp werd gecommuniceerd en dat de ondertekening vervolgens op een boekhoudkantoor gebeurde. Hij verduidelijkt niet wanneer deze mededeling is gebeurd. Hij houdt niet voor dat dit minstens een maand op voorhand was, noch dat hij, naast het ontwerp van overeenkomst, ook het afzonderlijk document zou hebben meegedeeld, waarin de informatie stond waarvan sprake in artikel 4 van de wet. Het dossier bevat geen enkele aanwijzing, noch van het feit dat het ontwerp van overeenkomst minstens een maand op voorhand zou zijn meegedeeld, noch dat C. [REDACTED] een afzonderlijk document zou ontvangen hebben. Het hof stelt overigens vast dat de overeenkomst, die ondertekend werd op 22 november 2011, vermeldde dat zij een aanvang had genomen op 10 oktober 2011. Er liggen bovendien facturen voor van L. R. [REDACTED] aan C. [REDACTED] van 1 oktober 2011, 1 november 2011 (2) en 9 november 2011. Op deze laatste factuur is vermeld dat zij dezelfde dag voldaan werd.

Uit het geheel van de voorafgaande feitelijke vaststellingen besluit het hof dat niet voldaan was aan de voorwaarden van artikel 3 van de wet van 19 december 2005.

6. C. [REDACTED] beroept zich op het feit dat L. R. [REDACTED] niet de wettelijk verplichte informatie gegeven heeft, om de nietigverklaring te vorderen van een aantal artikelen van de overeenkomst van 22 november 2011. Hij verklaart zich daarvoor te beroepen op artikel 5.2 van de wet van 19 december 2005.

6.1. In geval van niet-naleving van de bepalingen van artikel 3 van de wet kan de persoon die het recht verkrijgt, de nietigheid van de commerciële samenwerkingsovereenkomst inroepen binnen twee jaar na het sluiten van de overeenkomst (artikel 5, eerste lid van de wet precontractuele informatie).

Op het ogenblik dat C. voor het eerst opwierp dat L. R. tekortgeschoten was aan zijn precontractuele informatieplicht, namelijk in haar dagvaarding van 5 februari 2014 voor de eerste rechter, was de termijn van twee jaar, waarin zij de nietigheid van de overeenkomst van 22 november 2011 op grond van het eerste lid van artikel 5 kon inroepen, reeds verstreken.

6.2. Het door C. ingeroepen tweede lid van artikel 5 van de wet van 19 december 2005 bepaalde: *“Wanneer het afzonderlijk document de gegevens bedoeld in artikel 4, §1,1° niet bevat, kan de persoon die het recht verkrijgt, de nietigheid van de desbetreffende bepalingen van de commerciële samenwerkingsovereenkomst inroepen”*.

C. merkt terecht op dat de toepassing van deze sanctie niet binnen een termijn van twee jaar na het sluiten van de overeenkomst diende ingeroepen te worden. Zij heeft evenwel enkel betrekking op de situatie waarin de persoon die het recht verleent daadwerkelijk een afzonderlijk document heeft meegedeeld, doch dit document niet de in artikel 4 §1,1° opgesomde belangrijke contractuele bepalingen bevat. In het voorliggende geval ligt geen dergelijk document voor, zodat geen sprake kan zijn van een nietigverklaring van die bedingen uit de overeenkomst, die daarin niet voorkomen.

6.3. De vordering van C. tot nietigverklaring van bepaalde artikelen van de overeenkomst van 22 november 2011, zoals uitgebreid in hoger beroep, is bijgevolg ongegrond.

7. L. R. maakt aanspraak op een schadevergoeding van 12.000,00 EUR omdat C. de samenwerking voortijdig beëindigd heeft. Hij beroept zich daarvoor op artikel 11 van de overeenkomst.

Uit de voorliggende correspondentie blijkt dat de verstandhouding tussen partijen ernstig vertroebeld geraakte vanaf mei 2013. Met zijn bericht van 1 mei 2013 aan C. gaf L. R. te kennen dat hij het systeem van vergoeding wenste te veranderen, in die zin dat hij voortaan zelf zou bepalen hoeveel aan hem toekwam en dat C. nog slechts recht zou hebben op hetgeen zij daarboven ontving van de klant. Bovendien drong hij erop aan dat C. haar eigen machine zou aankopen. Dat dit geen vrijblijvend voorstel betrof, maar een eis voor de voortzetting van de bestaande samenwerking, bleek uit de slotzin van dit schrijven, waarin L. R. stelde dat als C. daarmee niet akkoord ging, zij enkel nog haar eigen klanten zou kunnen bedienen. Dit werd bevestigd door de vaststelling dat L. R. blijkaar volhardde in zijn standpunt naar aanleiding van een gesprek van 25 mei 2013,

waarmtrent C. [REDACTED] in haar bericht van 28 mei 2013 stelde dat zij geschrokken was van het feit dat hij de overeenkomst had stopgezet, maar dat zij niettemin de hoop had geformuleerd dat de samenwerking op constructieve wijze zou worden verder gezet.

Uit de verdere correspondentie komt naar voor dat L. R. [REDACTED] alvast niet geneigd was om in de toekomst verder te werken tegen de voorwaarden van de overeenkomst van 22 november 2011, doch een *tegenvoorstel* voor verdere samenwerking verwachtte.

Vanaf juni 2013 werd de uitvoering van de overeenkomst feitelijk geschorst, met dien verstande dat C. [REDACTED] met vertraging nog de vergoeding voor het gebruik van de lokalen en het materiaal betaalde.

Einde september 2013 stelde zij dan vast dat een einde was gekomen aan de overeenkomst ten laste van L. R. [REDACTED]. Zij dient daarin te worden bijgetreden. Haar kan niet verweten worden dat zij niet instemde met een eenzijdige wijziging van essentiële voorwaarden van de overeenkomst. Bij gebrek aan akkoord diende de samenwerking voortgezet te worden volgens de overeenkomst, wat L. R. [REDACTED] blijkbaar weigerde te doen. Het feit dat C. [REDACTED] geen andersluidend voorstel formuleerde of wenste te formuleren, impliceerde niet dat zij aan de basis lag van de vroegtijdige beëindiging. De aanspraak van L. R. [REDACTED] op een schadevergoeding is dan ook ongegrond.

[...]

8. Het hof treedt de eerste rechter bij, waar hij de vordering van L. R. [REDACTED] tot betaling van 177,50 EUR commissie voor de maand mei 2013 verschuldigd achtte. C. [REDACTED] heeft nooit betwist dat zij dit bedrag verschuldigd bleef. Zij heeft in de brief d.d. 26 september 2013 van haar raadsman, waarin zij vaststelde dat L. R. [REDACTED] de overeenkomst had verbroken, uitdrukkelijk bevestigd dat L. R. [REDACTED] 177,50 EUR in mindering mocht brengen van de som waarop zij aanspraak maakte. Dit onderdeel van de vordering van L. R. [REDACTED] is bijgevolg gegrond. Hij kan bovendien aanspraak maken op de door hem voor het eerst in hoger beroep gevorderde gerechtelijke rente aan de wettelijke rentevoet op dit bedrag vanaf 8 april 2014, datum van neerlegging van de conclusie waarbij hij deze vordering heeft gesteld.

9. De vordering van L. R. [REDACTED] tot betaling door C. [REDACTED] van 120,00 EUR als vergoeding voor de boeken die zij had meegenomen, is zonder voorwerp. C. [REDACTED] betaalde op 24 september 2013 de som van 362,00 EUR aan L. R. [REDACTED]. Het betrof de huur voor augustus en september 2013 (samen 242,00 EUR) en 120,00 EUR voor de boeken.

10. C. [REDACTED] betaalde een vergoeding van 6.700,00 EUR exclusief btw aan L. R. [REDACTED] voor de opleiding die inbegrepen was in de overeenkomst. Hij had zich verbonden om tijdens de duur van de overeenkomst (36 maanden) één keer per maand les te geven. C. [REDACTED] houdt voor dat L. R. [REDACTED] zich slechts gedurende twee maanden van deze verplichting gekweten

[- . .]
af te wijken van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding zoals begroot door de eerste rechter.

De eisuitbreiding van C. [REDACTED] is ongegrond, behalve in zover zij betrekking heeft op de intresten, verschuldigd op de som van 363,00 EUR. De eisuitbreiding van L. R. [REDACTED] is gegrond in zover zij ertoe strekt dat de som van 177,50 EUR verhoogd wordt met intresten aan de gemeenrechtelijke wettelijke rentevoet vanaf 8 april 2014 tot de datum van betaling.

15. Gelet op de mate waarin het hoger beroep, het incidenteel beroep en de eisuitbreidingen van de partijen gegrond, respectievelijk ongegrond zijn, worden de kosten van het hoger beroep voor twee derden ten laste gelegd van C. [REDACTED] en voor een derde ten laste van L. R. [REDACTED].

OP DEZE GRONDEN,
HET HOF, recht doende op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep van G. [REDACTED] L. R. [REDACTED] en het incidenteel beroep van V. [REDACTED] C. [REDACTED] ontvankelijk, het eerste in de hierna bepaalde mate gegrond en het laatste ongegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet in de mate dat het de artikelen 6, 7 en 8 van de tussen partijen op 22 november 2011 gesloten overeenkomst nietig verklaard heeft;

En hieromtrent opnieuw recht doende,

Verklaart de vordering, die strekt tot nietigverklaring van bepaalde artikelen van de tussen partijen op 22 november 2011 gesloten overeenkomst ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis voor het overige in zijn beschikkingen, ook waar het uitspraak deed over de kosten, met dien verstande dat, mede rekening gehouden met de eisuitbreidingen van V. [REDACTED] C. [REDACTED] en G. [REDACTED] L. R. [REDACTED], die ontvankelijk zijn en in de volgende mate gegrond, de hoofdsom van de veroordeling van G. [REDACTED] L. R. [REDACTED] ten aanzien van V. [REDACTED] C. [REDACTED] gebracht wordt op 4.191,31 EUR, vermeerderd met verwijlintresten aan de wettelijke rentevoet vanaf 26 september 2013 op 363,00 EUR en vanaf 5 februari 2014 op 3.828,31 EUR, telkens tot de datum van betaling, en dat op de som van 177,50 EUR waartoe V. [REDACTED] C. [REDACTED] veroordeeld werd ten aanzien van G. [REDACTED] L. [REDACTED], verwijlintresten verschuldigd zijn aan de wettelijke rentevoet vanaf 8 april 2014 tot de datum van betaling;

Verklaart de eisuitbreidingen voor het overige ongegrond;

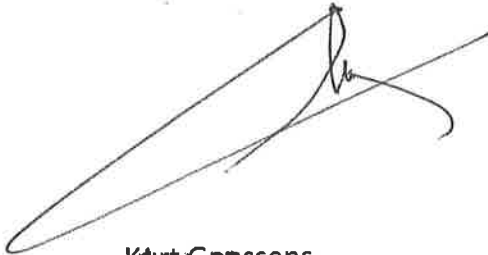
Veroordeelt **Vlaanderen Coöperatief** tot twee derden en **Ged. L. Ry** tot een derde van de kosten van het hoger beroep, aan de zijde van **Vlaanderen Coöperatief** begroot op 1.320,00 EUR rechtsplegingsvergoeding en aan de zijde van **Ged. L. Ry** op 210,00 EUR rolrecht en 1.320,00 EUR rechtsplegingsvergoeding;

Onverminderd de toepassing van artikel 1024 Ger.W..

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van het hof van beroep te Gent, **TWAALFDE bis KAMER**, recht doende in burgerlijke zaken, van **11 oktober 2017**.

Aanwezig:

Eric Dursin, raadsheer - alleenrechtsprekend
Kurt Goossens, griffier

Kurt Goossens

Eric Dursin

